

100



## "СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Published daily except Sunday and holidays,  
at 38 Grand Street, Jersey City, N. J.  
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.  
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

## SUBSCRIPTION RATES:

Three cents the copy.	ПОДАРОК	ПОДАРОК
One year (12 months) \$ 7.00	На рік (12 місяців) 7.00	На рік (12 місяців) 7.00
Six months (6 months) 3.75	На шість місяців 3.75	На шість місяців 3.75
Three months (3 months) 2.00	На три місяці 2.00	На три місяці 2.00
Foreign and Jersey City Rates.	В іноземні країни і в місто Джерсі Сіті	В іноземні країни і в місто Джерсі Сіті
One year (12 months) \$10.00	На рік (12 місяців) 10.00	На рік (12 місяців) 10.00
Six months (6 months) 5.00	На шість місяців 5.00	На шість місяців 5.00
Three months (3 months) 2.75	На три місяці 2.75	На три місяці 2.75

На кождий місяць адреси вказувати 10 центів.

Упаковка "Свобода" 400 Montgomery, Tel. V. H. Connel: 1888 Montgomery.

Вся корреспонденція та реклама на Панамериканці.

3 Конверти вказувати вказати гроші на ч. за Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", 38 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

## ПАМ'ЯТАЙТЕ

НА

ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ.

Жертви належить слати на:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA,

Washington, D. C.

411 Southern Building,

## ПОКЛИК ДО НЕГАЙНОЇ ПОМОЧІ РІДНОМУ КРАЄВИ

Читаю в часописі про боротьбу і горя наших Братів у старій країні, серце крається за жалом, а нерви і сплукати приходяться.

Я посилав \$5.00 до Вашингтону на поміч Рідному Краєви, а рішучею кінчу:

Браття! Дорогі! Не жалуйте тих мізерних кілька доларів, а шаліть сеючас, кільки що може на поміч Рідному Краєви!

Там НАШІ МАЙНО І ЖИТТЯ ЛЮДИ, НЕОПИСАНІ ЗАДІЛІ І ГОРЯ ПЕРЕЖИВАЮТ! А ми? Чекаємо на готове!... Чи може без серця, на всьому баблуджувати?!

Пам'ятайте, що "хто Матір забуває, того Бог карає!" Не дозволяйте проклятих ялівців неволити Рідний Край і Його Дітей! І не тут чи не міліони Колиб так всі ми дали по \$5.00 на поміч Рідному Краєви, то будите певні, що за короткий час не остане там і сабау по ялівцях та пі панованню.

Щіпніть же сім з допомогою! Най не плаче Мати на нас, най не проклинає як злих, нечестивих Дітей!...

Милана, Н. Дж., 1. панадисти, 1922.

Григорій Замойський.

## ТРАЄТЬСЯ ШКІРА.

Американські газети по різних закупках Злучених Держав від кількох днів уперто поміщують телеграми з Вашингтону, що бувши президент Злучених Держав Вудроу Вільсон і бувши голова його кабінету міністр Коулі, котрі разом ведуть спільну адокатську канцелярію в Нью-Йорку та Вашингтоні, мали прийняти оборону прав суверенітету Східної Галичини. Хоч з огляду на несприятливість у Вашингтоні Вілсона та Коулі та виїзду на рік від представника галицького уряду американських газет не могли навіть ні підтвердження ні заперечення цієї погослови, крім того вони вперто що новинку повторюють, і до нас приїжджають від наших читачів відтинки з різних місцевих газет, які со новинку приймають за факт.

Свідченням се наперед про те, що таке установлення Вудроу Вілсона та Коулі, хоч навіть не мало ніякої рішучої ваги для вирішення галицької справи, мавби же такі великі карті для розкриття та роз'яснення в Америці факти про страшенне політичне та економічне положення українського народу в Галичині. Видно з цього, що хоча Вілсон та Коулі надають нім до партії опозиції, все таки саме їх іма же було поваги серед американської суспільності, і все, що вони не робили, зверх на себе загальну увагу. З тої причини, який їх планів галицької справи показався справді фактом, се мавби своє значення.

Се значення було би більше, що таким чином планували оборони самостійності Галичини якраз той чоловік, котрого іма значно чимувати з відданням Галичини під польську військову окупацію, яка отже вже три роки мучить народ ляхами муками. Іби Вілсон справді брав праву оборону Галичини, то він мав би засвідчити тому, який нами мали на ділі алягати супроти Галичини та як Польща використовувала таке політичне положення країни.

Польська пропаганда в цьому краю, котра ведеться тут ріжними дорганми, відрізняється від такої, яку ведуть польські імперіалісти, яка виникає з об'єкта оборони Галичини Вілсоном. Польські професійні брехуни сейчас і почали кампанію проти такої можливості. Польські інформаційні бюро по місцевостях кидають з ріжними спростованнями, польська амбасада у Вашингтоні розвішувала, якій Польща піддала вже Галичину на "покуєвства" і якось весь край буйдуть злізківся в одно з Польсько.

На польську пропаганду нам нема що нарікати. На то біда й є, щоб з нею битися. Нато польські амбасади основані, щоб брехати боронити польського балятизму на українських, ляхотських та блоруських землях. Не нарікати нам треба, але праці. Коли ми потрапимо, то польська горючість нам не пошкодить, але допоможе. Вони дасть нам багатороду преставити нашу справу американському народові та урядам. Коли на від польських брехи українські іммігранти віпавляють фактичними спростованнями, коли для протидії брехній польської пропаганди, Об'єднання українських Організацій в Америці! осіе бюро, яке на кождий офіційний польський брехню посилає до публічного відомо факти, який представляє справу в правдивий світ, тоді для свободи українського народу, стогинного під польським гнетом, прийде справді користь. Польські наймити замишлюють со небажаний вплив на західній світі, скаржувати. Українські іммігранти мусять спонукати побоювання ворога.

## ПАРІЗЬКА ВІЙНА В АЛІЧИН

ПОЯВА УЗБРОЄНИХ КІННИХ ВАТАГ МАЙЖЕ НА ШІЛМ ТЕРЕНІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ. — ВАТАГИ ПАЛЯТ ПАРІЗЬСЬКІ ФІЛЬВАРКИ, РОЗБОРЮЮТЬ ПОЛЬСЬКУ ЖАНДАРМЕРІЮ І ВИРИЗУЮТ ПОЛЬСЬКИХ ПАНІВ ТА КОМАНДАНТІВ. — ПЕРЕПОЛОХ СЕРЕД ДІЛІВЧИ. — ПОЛІЦЯ Є БЕЗСИЛНА. — АКЦІЯ ПОЛЬСЬКОГО ВІЙСКА. — БУДЕМО БОРОТИСЯ ДО ОСТАННЬОГО!

(Від спеціального кореспондента "Свободи").

Українсько-польська боротьба в Східній Галичині знову розбухла в нову фазу. На арені цієї боротьби з'явилися нові сили: узброєні кінні ватаги чисельністю від 50 до 100 душ. Ватаги ці організовані на військовий лад, добре дисципліновані, заоснарені мундатурами та зброєю. — в останніх днях навіть скоротилися. Вони ніколи несли польські фільварки і постеруки, часами навіть вступають в бій з польськими військами, відбиваючи їх наганяючи паїну на Ляхів. З того саме ці ватаги складаються і яку вони переслідують цілі — про се ще нема бачились відомостей. Ясно лише одне: проти польського панування в Східній Галичині виступила нова поважна сила, з якою Ляхам не так легко буде дати собі раду.

Наводимо далі ті подробиці, які досі отрималися краєва преса про появу ватаг та про їх операції.

Перша звістка.

Власний кореспондент "Діла" подає такі комунікати:

Дня 15. жовтня о 4. годині пополуночі через села Сервіри в Явчівці, зборюючи наганяючи, прийшли ватаги добре узброєні польських людей. Були вони одягнені в білі і червоні кожухи, мали кріс через плечі, бонби й гранати, а при собі ще двох і три чотири людини, котрі сиділи в машинах. Населенню узброєні не робили ніяких обид. Питали їх, чи люде чинять українські часописи, кидали українські відомості й радили вступати до їхнього війська. Говорили, що вони належать до армії смерті, який завданням є повалити територіальну владу і замінити її на свою.

Вони напали на ватаги в Явчівці і побили його жовнірами. Потім перейшли до Жуковців, де стояли постом противом Колюшів, а ввечері отримали Явчівці, себто зселинний шлях Львів-Тернопіль.

Місцеве поліція в панічній страху розбіглася, покинувши постеруки на привади. Рішучо з неї на поведінку ватага дійшла до Плуачів і розправила тут з польською поліцією, забивши команданта й двоох поліцаїв. Війтові в Плуачі несли на правих мист. Відтак й райони Колюшів злучилися з другою узброєною групою, яка йшла зі Зборак на Озіру.

Вони узброєних козаків викликали переполох серед алічів. Великі власники діб повтікали з повіту, неспівні вояки. По місцевості велике прироблення.

По донесенням людей, які прибули на ярмарок до Зборак, іздів осигнули Поморини й Краснокупу і захопилися в лісах. Б і висті, що ватага приїхав в сторону Сторичини. З села Нетерпівця цей ватага приїхав звязкового до Групи, яка оперує в Залозецьких лісах.

Польські повідомлення. Правдивість цього комунікату була того-т їдтверджена польськими часописами, в яких поминається історичні звичаї про операції так цієї ватаги, як і багатьох інших.

"Газета Поранна" стверджує, що в Зборівський повіт появилися узброєна ватага, яка веде боротьбу з поліцією. Ватага є організована на військовий лад, дисциплінована, заоснарена мундатурами та зброєю, іздів в комах і сіє пострах на Поліцію.

Нинішні фільварки і поліції. Ватага знищила кілька фільварків, між нимими—Августівку, Явчівку, Плуачу — й дійшла до Дунаєва.

Рівночасно ватага замордувала команданта поліції в Плуачі Глоєвського, а в сучасні поліції з тим узброєним відділом загинуло двоох поліцаїв.

Дальші сліди.

Слово Польське також ствердило факт появи узброєної ватаги в Зборівський повіт.

В Зборівський повіт, — лише газети, — появилися терористичні банги гайдамаків, які в бійній дід розбивають людей. Банда є добре узброєна, на добрих конях і складається з 50 осіб.

Ватага напала на дівриплічча Рота і на фільварок Байков, а описі зникли під напором поліції та війська.

Дотепер стверджено, що узброєна ватага посягає з місця на місце, а згінюються з поліційною патрулем, оточують її, розборюють, забирають її ватаги, передаються в них і переповнює всі поліційні документи, щоб ужити їх у владу.

З дотеперішніх рапортів поліції стверджено, що ця українська військова група, котра чинила великий переполох, має добру зброю та мундир. Ватага складається з українців зі Східної Галичини, які добре знають галицький терен, добре маневрують, переходять лісами вночі та оминають війська, що їх переслідують.

Дня 16. жовтня ця ватага напала на постовий поліції (ошедино в Плуачі—Ред), висадил в возу будинок при комах динаміту, а описі кинула на команданта постеруку Глоєвського. Глоєвський в попередній повідомленнях—Ред Глоєвський боронився завзято, а вистреливши останній набій упав від кулі ватаги.

Описав ватага перейшла до с. Колюшів, пов. Березани, де замордовано двоох поліцаїв. Дня 18. жовтня цей ватага знищив фільварок у Демні й пробував дістатися до Підгаєць.

Ватаги без кілля й краю.

Нова узброєна ватага появилися в Перемішлянщині в кількості 50 осіб на конях.

У Богатківці, пов. Підгайці, селяне бачили новий узброєний відділ у кількості 20 осіб, одягнені в чорні, які пересіли в Демні вночі, відбили одягнені у мундирі Галерки, напав на постеруку поліції. Дня 17. жовтня цей ватага напав на фільварок у Горині.

В околиці Рахнів і Підвицького появилися нові узброєні ватаги.

Підгаєцька поліція доносила, що 17. жовтня коло Монастирця, підірвали кілька ватаг на сивих конях. Так саме поліція з Золочева повідомляє, що дня 18. раком у селі Сновичі появилися троє підозрілих іздів.

У Скадківський повіт дійшло до сутички між поліцією та узброєним відділом, що складається зі 100 осіб.

В Галицький повіт також з'явилися узброєна ватага, яка викликала паніку серед Ляхів.

Чого хотять ватаги?

Як про кількість і розташування ватаг, так і про їх цілі польська преса не дає ніякого фантастичного відомості.

Так, "Газета Поранна" заявляє, що одна з ватаг розкидала між селянами відомості з наголосом: "Народна Українська

Републіка. Перший Запорізький полк". Відмова мала починитися словами: "Гей, хай, хай, хто злогого серця, хай з нами на польські фільварки!"

"Газета Подзвенна" знов подає, що один з ранених, арештований поліцією по сутичці з ватагою в Скадківський повіт, признався, що ватага складається з бунтівних жовнірів Української Галицької Армії й має замір галицького повстання в Східній Галичині.

Ще одна нотатка польської преси подає, що дозволено одного члена першої ватаги, триманого на допити він має вказати, що в склад ватаги входять українські емігранти зі Східної Галичини, які рішені на все й будуть боротися до останнього.

З якою резервою треба ставитися до цих всіх нотаток "автентичних" вказує видно з того, що останню звістку сама польська преса змущена була на наступний день спростувати.

Як показалося, арештовано було не члена ватаги, а лише першого злочинця, селянина-Українця, якого тільки підозрювали, що він має з ватагою звязки.

Ляхів заохили.

Поява узброєних ватаг і перші успіхи їх операцій викликали великий переполох не тільки в Східній Галичині, але й в Варшаві.

На розлучні крики польської поліції та жандармерії, що вона є безсилна боротися з ватагами, на поміч їй послали до загрозених повітів війська.

У Зборівський повіт по селам появилися польські кавалерії.

З Теремішлян вислали на повіт кавалерії й відмішувалися сотні піхоти та жандармерії, а в Тернополь також вислали сотні піхоти. Рівночасно з Березани вирушили відділи піхоти й кавалерії в напрямі Колюшів, звідки мала початися регулярна акція проти ватаг.

Дня 18. жовтня поліція очилува до Колона, де нових військових відділів. З Теремішлян відіслав уанів почав розвідку, мавши на меті оточити ватаги. Над Серет вислали відділи піхоти для замкнення відвороту підозрілим іздів.

У повіті Турка, повнад Стрим, усі села заняті польським військом. У селах Ліпня й Чорна та околиці перебувають ватаги, а в Турці поділ артилерії. Вакую свободу рухів і комунікації припинено.

Начальнику команди цілої акції, що має на меті ліквідувати ватаги, вказано в об'їзді штаб 12. піхотної дивізії.

Ватаги гуляють далі!

Мимо цих страшних заходів, які цілою своєю увагою падають лише на мирне українське населення, діяльність ватаг розвивається в намічених напрямі далі.

Польська преса вже була принесла звістку, що між Наревом і Дунаєм мало прийти до крівавої боротьби між польським військом та одною ватагою. Підтвердження цієї вістки ще, однак, немає.

Натомість удалося ствердити, що голова першої ватаги, останнім діями зросла до 100 осіб. Ватага приховується далі в лісах, а отже напали вночі на Дунаїв, замордувала там кількох поляків, а потім напала на фільварок у Колюшів. Ватага розкидала українські відомості й вибрало панські коні. Ватага має вже три скоротилися.

Польське населення віткане на захід.

Берлін, 23. жовтня.

Радянни.

## ПОЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ

ЗАБОРОНА ІНВЕНТУРАШІ ВИКЛАДІВ ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВИХ ВИКЛАДІВ ІМ. ПЕТРА МОГИЛИ. — ПОЛІЦІЯ БАГНЕТАМИ РОЗГАНЯЄ УКРАЇНЦІВ.

(Від власного кореспондента).

Давно, ще за часів Австрії, перед світовим війною, Українці заклали у Львові, Товариство українських наукових викладів ім. Петра Могили, Товариство мало за цілі через наукові виклади ширити наукове знання серед українського громадянства.

Поліція, занепавши своїм військом Українську Галичину, взялася винищувати все українське життя. Се польська акція винищування всього, що українське, не обминула й української науки. Поліція дуже добре розуміє, що коли знищить всі форми української культури, коли доведе до того, що не буде української науки, української літератури, української школи, української інтелігенції, коли на українській землі стане тільки темний, неросорчений селянин, — тоді легко буде опанувати українську землю. Тому в своїй акції винищування всього, що українське, Поліція звернула таку пильну увагу на винищення вищих форм української культури, на винищення української науки, української літератури, української школи, української інтелігенції.

Львівський університет, в якому Українці за часів Австрії мали шільний ряд управління, Поліція перейняла в чисто польський, а всі українські управління скасувала. Усунула катедри з українською викладавкою мовою, прогнала українських професорів, знесла знаву української мови, а перед українськими студентами замкнула браму університету.

Тоді Українці хотіли заложити приватний український університет, "Наукове Товариство ім. Шевченка" оголосило відкрити університетських курсів, але польська поліція заборонила. Тоді такі самі університетські курси оголосило "Товариство українських наукових викладів ім. Петра Могили", але польська поліція знов заборонила. Тоді Становничий Братство, яке було засноване ще за часів старої Польщі і має грамоти польських королів з дозволом закладати школи й устроювати наукові виклади, — оголосило їд наукових викладів. Та прийшла польська поліція і людей, які зійшлися на виклади розігнала.

Тоді Українці організували тайний український університет у Львові, — про який я писав Вам недавно.

Так українські професори і студенти, працюючи в українських університеті, мусять скритися перед польською поліцією, як колись перші християни скритися перед посланцями Нерона.

Се осінь "Товариство українських наукових викладів ім. Петра Могили" задумало знов спробувати, чи не вдасться устроїти серію наукових викладів. До устроювання таких викладів товариство має право на основі свого статуту, бо власте для устроювання наукових викладів його засновано.

В невідно, 15. жовтня, мала відбутися святочна інвентурація (відкриття) викладів. Інавентурацію промову має вголосити виклад "Головний течії в духовим відродженню Галицької України".

Коли на се українське наукове свято зібрався українська громада, яка заповнила велику залу в домі Товариства ім. Лисенця, прийшла відомість, що СВЯТО НЕ МОЖЕ ВІДБУТИСЯ, БО ПОЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ ЙОГО ЗАБОРОНИЛА.

За причини заборони польська поліція подає, що викладач не є популярний, тільки НАУКОВИ, а при тім є СИСТЕМАТИЧНИЙ, а на такі систематичні наукові виклади польська поліція не може дозволити.

На свій запит викладач поліція й почала розганяти присутніх, бичи їх кобачками й багнетами. Перед будинком, де зібрані хотіли сформувати п'яту, поліція знов почала бити кобачками й багнетами. Та все таки зібрані, відійшовши трохи далі, утворили похід і йшли аж до дому "Прогіснів", співачки по хорі патріотичні пісні. Коло дому "Прогіснів" похід під нашою поліції розважалося.

Ось так при першій пробі устроїти серію українських наукових викладів польська поліція виступила проти української науки як проти найбільшого ворога.

Колі-б комуся в культурній світі сказати, що Польща збороняє українському товариству устроювати наукові виклади, то що ті виклади стоять на науковій висоті і є систематичні, то ніхто не повірив би! Аж Польща не посоромилася брехати перед французьким президентом міністр Біаном, що в Польщі є фк три українські університети!

Се зборону польської поліції польська преса пояснює як їм тим, ніби до під інвентурацію викладів "Товариства українських наукових викладів ім. Петра Могили" мала викриятися УНАВІГУРАЦІЯ НОВОГО ШКІЛЬНОГО РОКУ УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Розуміється, що в очак культурного світа таке пояснення кидат се більше п'ято ганьби на Польщу.

Са боротьба польської поліції з українською наукою найбільше відкриває ворожі наміри Польщі щодо української Галичини.

Поліція так основно хоче винищити все, що українське, що навіть плекане української науки вважає значним проти польської держави.

Однією відповіддю на со польську акцію винищування всього, що українське, може бути тільки БОРОТБІА ПРОТИ ПОЛЬСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ української землі, боротьба за визволення української землі з польської неволі, боротьба за державну незалежність української землі.

Со боротьбу ведуть наші брати в краю з повним посвяченням, не жалючись своєї крові і свого життя.

Прага, 20. жовтня, 1922.

Др. Михайло Лозинський.

ПШЕНИЦЯ.

Я бачив, як пінилося мли:

То що найкраще зерно

У воду тілились — як раз пішло на дно,

Половаж навісна пліве собі по хвилі.

Привів мене Господь побачити і панів:

Мов простий чоловік там инший паш сидів.

Інших, задрівши нос, розспиривали сідли.

І думав зараз ж, як тільки поглядів.

Що бачив, як рішуче виступив.

Евген Кононович.







